

משתה תמיד' שהוא חלק ממסוקי בספר משיל' (טו, טז) "כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד' יש שכתבו שהחלטה הוח בא כדי לסיים בדבר טוב. הורד"א בחיבורו "כרטי יוסף" כותב שהרמ"א כתב את החתימה בעין הפתיחה לשו"ע. שההנהגה בסטן הראשון של השו"ע (וסטן א) היא "שירתו ה' לנגדו תמיד" וכאן "טוב לב משתה תמיד' וזהו הלשון "תמיד" בפתוחה ובסיום. והוא מוסיף שגראה לו ששני המסוקים האלה קשורים זה בזה, כי קודם דוד המלך היה מכון לבו לטקום תמיד, ואחר כך טוב לב משתה תמיד.

שני תמידים כהלכתם

על שני התמידים האלו מובאת עדות ראויה, שטרו התרמ"ז בעל השפע חיים! כנראה, מפורסם קטן על שנת תש"ס ואולי על תשס"א שתייפפה שנת העיבור! הוציא את המר"ע והקריא את דברי הרמ"א אלה, והוסיף על מה שכתב הרמ"א "תמיד" בסיני הראשון והאחרון. טזה "שני התמידים כהלכתם" ואשרי מי ששני תמידים אלו חוקקים על לבו תמיד ומקימים כהלכתם, ואח"כ יגלי ידיו לטעירה לכבוד מורים קטן (הליכות חיים), מעידים ומנים, עמוד ק"י.

דבר נמלא מאלו בשם רבי עקיבא איגר, בספר "דורשיו וחידושי רבי עקיבא איגר על התורה" (דפוס בשנת תשנ"ז), ע"פ כתב יד של רבי יעקב רייאוויץ שהיה מבית ידע של רבי נתן אדלר מלונדון (בעל התנח' לר') שהוא בשם את זה מננו בשם רבי עקיבא איגר, אמנם הדבר נכבד כבד כמשה ספרים, אולם כאמור סקורו בדברי רבי עקיבא איגר.

דיוקן של רבי עקיבא איגר בלשון הרמ"א

ההוטוסת במסכת מגילה דף ו' ע"א, ד"ה ר"א (ו"א) כותבים על דברי המשנה "אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומנוחת לאבינונים", שממשה מלשון המשנה שלעניין משתה וששתה שניהם שווים וזהנמהם בעשרהם. אולם והתגראל את משטע כן רבי הגמרא אומרת את לעניין הסבר ותרענה זה היה שוויו, וזה שאין משתה ומשתה, כי אם יש היה מורחא! נאמר בהפסוק, ונתנו על הפסוק "כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד" אומרת המגרא (ומדורין ק, כ"ב פסוק) כל ימי עני רעים – אלא בעלי תלמוד, וטוב לב משתה תמיד – אלא בעלי משנה (וברשי"י, בעלי תלמוד ששקה ללמוד מרוב קושיה ומגוית שיש בו משנה, נוחה ללמוד), ועפ"י ביאר רבי עקיבא איגר שהרמ"א כתב שיש להרבות במשתה ושמתה גם באדר ראשון צריך לכך "טוב לב משתה תמיד" שנאמר על בעלי משנה, שכן מלשון המשנה משמע כן שיש להרבות במשתה באדר ראשון, בשד שגדברי התלמוד לא משמע כך.

טרן האדטור' סטטוריקוב וצ"ל אטר את זה כמה פעמים ובשם ספרים אחרים), ובשם פוסקים מורים הוסיף בדרך צנח, שאכן לא רק המשנה היא נוחה ללמוד אלא אף ה"משנה בורחה" הוא טח ללמוד. וכך לומדים שו"ע אדרת חיים לאת הס' והמג"א שצריך להתייגע בהבנתם, אלא לומדים מיד את ה"משנה בורחה" (דברות קודש' 1497).

בספר "בנין שלמה" לרבי שלמה הכהן סווילנא (וסמן נטן) מובא "כאופן הלצה", מי שלומד מגרא ורוצה לעשות טיום מסכת עם משתה, הרי צריך להמתין וטן זר, כטן מסכת נטרא היא בנזלה ולקוח וטן זר ללמוד. וזו כי עני עני רעים אלו בעלי תלמוד, כטן התלמוד התלמד עניי ימיו לעשות משתה אתר לעשות ורוקיות, ולעשות זה מסכת משניות וימילא ללמוד מרר ולסיים בכל יום, וזה טוב לב משתה תמיד והאמר על בעלי משניות, וטוסף, שהרמ"א כתב כאן עצה למי שהוא אדם דאסמי ואיש ורצה ללמוד מסעדות ושות, ללמוד משניות בשנים קטן ולסיים מסכת ואי יוכל לעשות סעודה בלי כל פסק, שהרי גם אם אין ספורים קטן חרוב משתה ושמתה, הרי ענישן כן בגין המיום, וזהו וטוב לב משתה תמיד זה בעלי משנה.

כמו שיש יום כיסור קטן כך יש פורים קטן. צילן הרחק ה' החיות חיים מסתובב באלה הדמיון' ר' בית קטנה: אהל בדיקום

שורש נס פורים הוא שהכירו הכל שהגזירה היתה לטובה

אף בדרך החסידות נאמר על סיום דברי הרמ"א לשלחן ערוך אורח חיים, רבי צדוק מליבלין (פרי צדיק), ר"ח אדר ראשון כותב באריכות בעניין, ונבוא את עיקרי הדברים. לכאורה אינו מובן מהו וטוב לב משתה תמיד, וכי מי שטוב לב שותה תמיד וזהו מביא גם את דברי רש"י על הפסוק וגם ע"ז מקשה) וכי מעליהם היא משתה תמיד וטבה פסוקים במשלי בנות שותי יין... ואף אם נאמר דמשתה המכון שזאת שטח תמיד, גם זה אינו פסלה. דמצינו (ברכות ל) חויה דהוה קא חדר, טובא אלה ליה כבד עבד יהיה מורד וכי. וכוחו, אף כי לומר טוב לב הוא מי שטוב טוב מחוץ ריבוי הרע מזהלב כסיל לשטאלו ויש לו רק טוב לב הוא לאבוי שפשיטם שגם חלב שטאלו נקשה טוב והוא תמיד כמשתה, וכמו שאמרו (פסוקים נ ביום ההוא יהיה ה' אחד אסר הארצא לא אחד הוא

כ', לעולם הבא כולו הטוב והמטיב ומידיש"י שאין שם בשורה רעה, והיינו שבעולם הזה יש היפך הטוב ואז לא יהיה זה יום בקריאת שמע ה' אחד, אבל מי שזוכה לזה מרגיש באמת בשעת קריאת שמע טה' אחד וטולו הטוב והמטיב, והיינו שהכול לטובה וכמו שאמר ר' עקיבא (ברכות ס) לעולם הוא אדם רגיל לומר כל מה דעבדו רחמנא לטב עבדי... וזהו וטוב לב, מי שילבו טוב שמבעד הרע מלב כסיל, משתה תמיד שהוא תמיד במשתה, ומשתה היינו כדרך שנאמר ושחו ביין מסכתי ינא דאורייתא דבעל פה כמו שאמרו ברעיא מחיטנא זכו, ועפ"י הוא נבאר את עניין נס פורים: וזה היה שורש נס פורים שהוא זמן מחיית נעלם שהוא שורש יצרא ביטא כמו שאמרו בזהר הקדוש דף קסו, ואז הפדיו הכל השובב שהיה על ידי ביות נסן, ולולא הגזירה לא היה אפשר שייכנסו האמוראים לעשות מחיות נעלם ולהרצו מעמם, ורק על ידי גזירת נסן והסוד הוא אשר ישלבו הייודים תמה בשנאיהם, ואז הכירו הכל הטובה ולא היה בזהה רעה מעיקרה כלל רק סיבה לטובה שיוכלו לעשות מחיות נעלם, ולא כמו גאולה פצרים שבעת הגדה היה צרה באמת רק אחר כך נגאלו הימנה ויצאו לרוחמה, מה שאין כך כאן שהכירו שהיה מעיקרה לטובה וכמו שאמר, מה שזמן נהפך לפרטנו שהגולל היה לטובתנו שנטל לעשות מחיות נעלם טה' אלה היה אפשר בלאו הכי (וכהמשך דבריו מקשר את העניין גם לפורים קטן).

פורים קטן במשנת החסידות

הרה"ק רבי מנחם מענדל פנעט מדעשע תמה, סדוע לא נקרא יום י"ד אדר ראשון בשם כפני עצמו וגם מהו הלשון קטן, והביא שיש עניין של כבוד ויש של בפועל, בשנה מעשרת באדר ראשון המורים הוא בכוח ולא בפועל, ובפורים גדול הוא יצאמן מן הכוח אל הפועל, וזהו עניין המעשה שהשעה שרומים נזכרים ועשים, והוספתי: ובאמת מי שנטטור מחשבתו בכל עת הווי' המחשבה גם פועל הטוב ("מעלי צדיק", ליקוטים).

רבי צדוק הכהן מליבלין, כותב על עניין פורים קטן שהוא בלב, ופורים גדול שהוא במעשה, הנה בלב המגילה כתיב לשון עשייה עושים את יום וגו', לקיים עליהם להיות עושים את יום וגו', לעשות אותם ימי משתה ושמתה ומשלות מנות וגו', ומנוחת לאבינונים וכן קימו ומכלו וגו', להיות עושים את שני הימים וגו', ועל זה כתיב קריאת את אגרת המורים הזאת הנשנה, שלמים במעשה קריאת המגילה ומשלות מנות ומנוחת לאבינונים קיימו רק באדר השני בשנת העיבור ועל זה שייך טעם מספר גאולה לנאולה עדיף לעניין התנהגה במעשה, ומנוחת לאבינונים קיימו רק באדר השני בשנת העיבור ועל זה שייך טעם מספר גאולה לנאולה עדיף לעניין התנהגה במעשה, ומסרא מגילה ומנוחת לאבינונים הוא במעשה התגלות חסן העצות בלב כיון ששניהם בשם חורש אדר וקרא, וכשנאב הוטן הזה באדר ראשון גם כן זמן מחיות נעלם מרגיש האדם בלב בחינת משתה ושמתה וטוב לב שיוכלים לחקן חלב כסיל לשטאלו שווה עיקר מחיות נעלם יצרא ביטא וולכן נאמר בהפסד ותענית כיון שהוא זמן משתה ושמתה בלב... וכן משלות מנות איש לרעהו שהוא להיות חבול באיש אחד בלב אחד, ולקיים במעשה חייקנו רק ב"ד שבאדר השני, אבל בלב צדיק אין באדר הראשון ליחוד הכבלות שיהיו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד ועל זה יד וכו' להתגלות אור חורג, והוא מביא בדבריהם לזהו למעשה מנוחה ונראעוים, וטוסף: וזהו חשבוני מחמת לאבינונים שהוא רק צדקה במעשה זה הוא רב כטן, אבל משלות מנות שיעניקו המכון להיות כאיש אחד בלב אחד והמכון נוטה אף ב"ד שבאדר ראשון להיות כל ישראל תמידים בלב אחד, וטוסף: וביום זה שהוא זמן מחיות נעלם ויכולים לבער הרע מלב כסיל ולחיות אף כל טוב ויטלים להרגיש הייחוד והשמחה בלב, וזהו שווין י"ד שבאדר ראשון לי"ד שבאדר השני.

■